

**R. P. Georgii De Rhodes Avenionensis, È Societate Iesv,
Philosophia Peripatetica, Ad Veram Aristotelis Mentem**

Rhodes, Georges de

Lvgdvni, 1671

II. De generalibus quibusdam animæ proprietatibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95638](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95638)

forma illa esse subsistens, sicque Verbum assump-
sit aliquid, quod postea dimisit. Denique licuisset
tunc dicere, *Cadaver nos redemit: Cadaver natum
est de Virgine.*

Respondeo verum omnino esse, quod forma
cadaveris successit animæ Christi, & unita fuit
sanctissimo eius corpori. Neque sequitur primò,
quod Christi corpus fuerit corruptum, sicut in-
telligi solet nomen corruptionis, quo significatur
communiter tabescere aliquod corpus, & conuerti
vel in vermes, vel in putredinem, quo modo san-
ctum Dei non vidit ullam corruptionem. Si cor-
ruptio significaret formam cadaveris, quæ succe-
sserat animæ, rursus per resurrectionem ab anima
ipsa expulsa esse, certè verum esset cadaver
Christi corruptum esse huiusmodi corruptione
perfectiua, dum amisit formam cadavericam, ut
viventem recuperaret. Neque verum est, quod illa
forma debuerit assumi à Verbo; si enim formæ
materiales habent propriam subsistentiam, sic &
ista forma propriam habuit subsistentiam; vel si
eam non habent, ista etiam caruit omni subsisten-
tiâ, eo modo quo Verbum non assumpsit acciden-
tia, quæ non subsistunt.

Modus ille loquendi, *Cadaver nos redemit, ca-
daver natum est de Virgine*; non debet vlla ratione
admitti, quia non licet applicare Verbo pro omni
tempore denominationes omnes quas aliquo tan-
tū tempore habuit; nisi fortè sensus illius pro-
positionis esset, Verbum quod fuit cadaver nos
redemit, vel etiam natum est de Virgine. Falsum
tamen semper est, *Cadaver nos redemit*: cum enim
cadaver dicat negationem animæ rationalis, &
formam cadaveris, quæ duæ non erant quando
redempti sumus, & quando natus est Christus,
non potest esse verum, quod cadaver nos redeme-
rit, vel quod natum sit de virgine. Quod argu-
mentum magis premit adversarios, quia formæ
partiales, quæ fuerunt in cadauere Christi, fuis-
sent in eius corpore viuo.

QVÆSTIO II.

De generalibus quibusdam animæ proprietatibus.

QVæ hæcenus dixi, pertinent ad explican-
dam generalem animæ quidditatem; nunc
sequuntur proprietates eius, quarum aliæ actiue
sunt & vitales, & soli conveniunt animæ; aliæ
neque actiue sunt, nec vitales, possentque simi-
liter convenire formis inanimatis. Prima sit diui-
sibilitas: secunda heterogeneitas: tertia inæ-
qualitas.

SECTIO I.

Verum omnes animæ sint indivisibiles.

AD plenam difficultatis resolutionem præ-
mittendum est, utrum omne spirituale sit ne-
cessariò indivisibile, & omne corporeum, diuisi-
bile; tum statuetur, utrum anima rationalis sit in-
divisibilis; postremò utrum animæ brutorum sint
divisibiles.

S. I.

Verum omne spirituale sit necessariò indivisibile.

ENS immateriale aliud est substantiale, ut An-
gelus, & anima; aliud accidentale, ut mo-
tus localis Angeli, extensio eius ad locum, &
cætera huiusmodi. De utrisque celeberrima diffi-
cultas est, utrum constare possint ex diversis par-
tibus integralibus, an verò sint necessariò indivi-
sibilia; quod video latè disputari à Suare *disp. 51.
Metaph. num. 36. & disput. 30. num. 49. sect. 4. de An-
gelis, cap. 14. Valsq. 1. part. disp. 195. cap. 6. Hurtado
disp. 2. de anima, sect. 4.*

Dico primò, dari plura entia spiritualia di-
visibilia in partes, præsertim accidentalia;
sed videri tamen probabilius, quod non est
possibilis substantia vlla spiritualis, quæ non
sit indivisibilis, quamvis id difficile demonstra-
ri possit.

Primam partem multi negant cum Valsque, re-
bitrati, quod hoc vno differunt ens materiale, ma-
& spirituale, quod vnum sit divisibile in par-
tes, alterum verò indivisibile. Sed hoc merito
ab aliis reprobatur: primò, quia motus localis
Angeli est divisibilis; nam ens successivum est
necessariò divisibile, alioqui non est successi-
vum; nam esse successivum, est habere par-
tes sibi succedentes: motus angelicus est ne-
cessariò successivus: ergo est partibilis. Imò
si latio angelica non esset divisibilis, esset
duntaxat congreries rationum sibi succedentium,
sicque vnus Angelus non posset velocius moveri
quàm alter.

Secundò extensio quoque Angeli ad locum
non potest esse indivisibilis, ut alias demon-
strabam, alioqui quoties Angelus maiorem oc-
cupat locum, deberet singulis instantibus mu-
tare totam extensionem, quod non est neces-
se; quia anima rationalis quoties coextendit-
ur maiori corpori, & occupat novum locum,
non mutat totam extensionem priorem, ut sta-
tim probabitur.

Tertiò enim vnio animæ rationalis cum cor-
pore, quæ fortè non differt ab eius extensione,
non est impartibilis, quia illa talis est, ut pars
eius vna possit amitti alterâ integrâ permanen-
te; nam quando abscinditur manus, certum
est aliquid amitti vnionis, quia non potest fieri
ut anima quæ informabat materiam, desinat il-
lam informare, quin alicubi fiat aliqua mutatio:
cū autem illa non fiat in anima, sit in eius
vnione. Sed neque amittitur tota vnio, & al-
tera succedit, quia sequeretur mori tunc totum
hominem; dissolveretur enim tota eius vnio.
Idem dico de nutritione, quia deberet tota vnio
singulis instantibus destrui; & homo dum nu-
tritur, millies moreretur: sed neque posset nu-
tritio fieri continuè, quia illæ vniones indivi-
sibiles fierent in instantibus.

Deinde si non esset divisibilis vnio animæ
rationalis cum corpore, sequeretur quod pe-
des essent in capite: quod probò. Vbi est vnio,
ibi sunt extrema vnibilia; cum enim illa sit
nexus essentialis extremorum, non potest esse
sine extremis: sed vnio animæ & pedum est in
capite, si vnio est indivisibilis: ergo pedes sunt
in capite.

Secunda

Quæst. II. Sect. I. Indivisibilitas animæ. 413

Substantia
spiritualis
indivisi-
bilis.

Prima pro-
batio.

Secunda pars de substantiis spiritualibus, quas negavi esse posse divisibiles, communissima est inter omnes, sed difficillimè tamen probatur; neque hæcenus aliquid allatum est quod eam efficaciter probaret.

Primo enim probari video, quia omnis substantia spiritualis est intellectiva, ut ostenditur *diff. 4.* sed nulla substantia intellectiva est divisibilis: ergo nulla substantia spiritualis est divisibilis. Probatior minor. Illa potentia est indivisibilis, quæ cognoscit obiectum indivisibile, sicut rectè concluditur; Illa potentia est spiritualis, quæ cognoscit obiectum spirituale; non enim afferri potest disparitas: sed omnis potentia intellectiva cognoscit indivisibile, cum cognoscat Deum, Angelos, & animam rationalem: ergo quælibet potentia intellectiva est indivisibilis.

Hoc argumentum habet instantiam, cui non facile respondetur: anima finita, incompleta, & potentialis cognoscit rem infinitam, completam, & actum purum ac simplicissimum: ergo potentia divisibilis cognoscere potest obiectum indivisibile. Quomodo autem spiritualitas animæ probeatur ex cognitione rei spiritualis, dicitur *diff. 4.*

Secunda
probatio.

Secundò probant alij, quia si substantia intellectiva constaret ex partibus, vel singulae partes essent intellectivæ per seipsas independentes ab aliis partibus, vel una intelligeret dependentes à reliquis omnibus. Si singulae partes intelligunt sufficienter sine vllis aliis partibus: ergo inutilis erit pluralitas partium; ad quid enim plures partes, ubi una totum potest, quod alia omnes faciunt? Si nulla pars intelligit nisi dependenter ab aliis omnibus partibus, sequitur partes non intellectivas componere totum aliquid intellectivum, & partes intellectivæ non representativas componere vnum totum representativum, quod æque repugnat ac totum extensum componi ex partibus inextensis.

Hoc etiam argumentum nihil probat; nam forma substantialis intellectiva posset habere plures partes intellectivas, quæ singulae possent intelligere independentes ab aliis, modò adessent dispositiones; neque tamen pluralitas illa partium esset frustra, quia possent alia partes esse utiles ad alias functiones corporeas; sicut quamvis anima in pede necessaria non sit ad intelligendum, necessaria tamen est ad ambulandum, & in manu necessaria est ad tangendum.

Tertia pro-
batio.

Tertiò igitur probabilius tantum id suaderetur, quia certum est, quod anima rationalis, & Angelus sunt indivisibiles; nullum autem argumentum probare potest indivisibilitatem Angeli & animæ, quod non probet esse impossibile substantiam spirituales, quæ sit indivisibilis. Sed hoc, ut vides, non est nisi probabile; unde dixi hanc impossibilitatem substantiæ indivisibilis vix probari; nam quod alij probant indivisibilitatem cuiuslibet substantiæ spiritualis, ex eo quod immortalis sit, certè nihil faciunt, quia materia prima est incorruptibilis, & tamen habet partes integrantes. Quomodo autem immortalitas animæ rationalis supposita fide probet eius indivisibilitatem, statim dicitur.

Prima ob-
iectio.

Obiicitur primò. Non potest assignari aliud vllum discrimen rei materialis & immaterialis, nisi quod illa partes habeat quibus ista caret. Probatur antecedens, quia creatio albedinis extra subiectum non dicit ordinem vllum ad quantitatem, in qua repugnat illam existere; & tamen est materialis: ergo discrimen rei materialis à re

R. P. de Rhodes *enf. Philosoph.*

A spirituali non est ordo ad quantitatem. Imò vniò animæ rationalis cum corpore dicit ordinem ad quantitatem, & tamen est immaterialis.

Respondeo discrimen rei spiritualis à re materiali non esse positum in eo, quod res materialis habeat partes, res autem spiritualis non habeat vllas partes; nam hoc negatur: sed discrimen in eo est, quod res materialis vel sit quantitas, vel ordinem dicat ad quantitatem mediata, vel immediate; res autem spiritualis, neque sit quantitas, neque ordinem vllum dicat ad quantitatem; creatio albedinis extra subiectum mediata dicit ordinem ad quantitatem, quia modus est rei, quæ exigentia est quantitatis; modus autem semper sequitur naturam modificati: vniò animæ cum corpore verè spiritualis est, quia exigit duntaxat quantitatem ad quam terminetur, non autem quantitatem, in qua sustentetur: tunc autem corporeum accidens dicitur, quando exigit quantitatem, in qua sustentetur.

Obiicitur secundò. Si potest accidens spirituale habere partes, non apparet vlla ratio cur ali-
quod accidens spirituale dicatur esse indivisibile: hoc autem absurdum est, quod nullum accidens spirituale potest esse divisibile.

Respondeo tunc tantum accidens spirituale posse dici divisibile, quando dicit ordinem ad aliquid divisibile, ut motus localis, extensio, vniò. Si verò non dicat ordinem ad aliquid divisibile, semper est indivisibile, quia sic sequitur naturam sui subiecti.

Obiicitur tertiò. Modus, ut dictum nuper est, sequitur semper naturam sui modificati, unde implicat ut modus corporeus proprius sit subiecti
spiritualis: ergo simili modo si modificatum sit indivisibile, motus localis, extensio, & vniò sunt indivisibiles, alioqui possent esse materiales.

Respondeo, modum non in omnibus sequi naturam sui modificati, sed in iis tantum, quæ non repugnant effectui eius formali. Repugnat autem indivisibilitas cum effectu formali motus localis, extensionis, & vniònis: non repugnat spiritualitati; idèò quoties modificatum est spirituale, modus est spiritualis, alioqui esset materialis, quia supponitur, & immaterialis, quia ordinem non haberet ad quantitatem, sed potius repugnantiam habet cum quantitate.

§. II.

*Utrum omne materiale sit necessariò
divisibile.*

Dupliciter aliquid esse potest indivisibile. Primò ita ut neque vllas habeat partes integrantes, neque vllum occupet spatium divisibile in quo sit extensum, cuiusmodi esset punctum, si illud existeret in continuo. Secundò ita ut partes quidem nullas habeat, sed locum tamen occupet divisibilem, in quo sit extensum. Non agitur hinc de indivisibili inextensio, cuius implicantiam probavi *tract. 1.* sed quaeritur, utrum ens aliquod materiale possit esse sine vllis partibus, & tamen occupare locum divisibilem, & in eo extensum esse.

Dico secundò, nullum ens materiale esse posse indivisibile, & tamen extensum in spatio divisibili.

Ratio est, quia neque substantia vlla completa, neque

M m 3

neque forma substantialis, neque accidens materiale possunt habere indiuisibilitatem cum extensione: ergo nullum ens materiale potest esse indiuisibile.

Primò enim de substantia completa satis id patet, quia nulla substantia corporea expers esse potest quantitatis & materiæ, cum per ordinem ad illas constituatur ratio corporis. Vbiunque autem quantitas est & materiæ, ibi est distinctio partium: ergo nulla substantia completa materialis esse potest sine partium multitudine.

Forma &
accidens.

Secundò de forma substantiali & accidentali difficilior est probatio. Ratio tamen sit, quia implicat ut aliqua forma corporea connaturaliter tota educatur ex singulis partibus materiæ; sed ita educi debet, ut una pars educatur ex una parte materiæ, altera verò ex altera: sed hoc est esse indiuisibile: ergo quælibet forma materialis est necessariò diuisibilis. Probatur maior. Implicat ut connaturaliter vnus effectus pendeat à pluribus causis totalibus: sed si forma educeretur tota ex singulis partibus materiæ, illa exigeret naturaliter pendere à pluribus causis totalibus: ergo nulla forma materialis naturaliter potest educi tota ex singulis partibus materiæ. Maior probata est aliàs, ubi ostensum est posse quidem aliquid diuinitus pendere à pluribus causis totalibus, vel ab una totali, & aliis partialibus; sed esse prorsus impossibile ut pendeat naturaliter. Probatur minor. Tunc aliquis effectus pendet à pluribus causis adæquatis materialibus, quando vnus & idem effectus sustentatur à pluribus subiectis, quæ adæquate illum sustentant: sed si forma materialis, anima v. g. careret partibus, sustentaretur adæquate à singulis partibus materiæ, v. g. cum nutritur viuens & aggeneratur alimentum, corpus viuientis ante nutritionem adæquate sustentabat formam, & post nutritionem eadem forma sustentatur à partibus de nouo aggeneratis: ergo ibi sunt plures causæ materiales, quarum vna est adæquata, & aliæ partiales: tam autem implicat, causam aliquam pendere ab vna causa adæquata & aliis inadæquatis, quam pendere à pluribus causis adæquatis. Confirmatur, quia anima bouis quæ pendet à pede ut subiecto, non penderet tamen subiectiue à pede; quia non pendet subiectiue ab eo sine quo esse potest & operari; sed esse posset & operari sine pede; nam pede abscisso, adhuc esse posset & operari: ergo illa forma non penderet à pede, à quo tamen supponitur pendere.

Confirma-
tio.

Prima ob-
iectio.

Obiicitur primò, nullo modo sequi, quod forma materialis extensa & indiuisibilis penderet à pluribus subiectis totalibus; quod probo. Forma illa materialis eodem modo esset in pluribus subiectis, quo anima rationalis est in pluribus locis; esset enim tota in toto subiecto, & tota in singulis partibus subiecti, sicut anima rationalis est tota in toto loco, & tota in singulis partibus loci: sed anima rationalis est in pluribus locis tantum inadæquatis: ergo forma illa esset in pluribus subiectis solum inadæquatis.

Respondeo magnum discrimen esse inter locum totalem, & causam totalem; locus enim totalis appellatur non ille qui sufficiens est ad continendum se solo totum locatum; sed est locus maximus, quem naturaliter potest res aliqua occupare. Causa verò totalis illa dicitur, quæ per se solum totum dat influxum necessarium ut producat effectus. Si ergo forma materialis esset tota in singulis partibus subiecti, & per nutritionem v. g. nouam informaret materiam, esset haud

A dubiè causa totalis materia illa, in qua prius erat illa forma, quia totum dabat influxum necessarium ut talis forma sustentaretur; & materia quam de nouo per nutritionem informaret, esset causa partialis: ergo illa forma penderet ab vna causa totali, & aliis partialibus, quod est naturaliter impossibile. Locus autem animæ, qui est in pede v. g. non est locus adæquatus, quia non est maximus, quem res occupare potest. Vnde ad argumentum patet, maiorem non esse veram.

Obiicitur secundò, animas animalium brutorum esse indiuisibiles, de quo dicendum erit postea fusius.

B

S. III

Verum anima rationalis sit indiuisibilis.

Dico terriò, certum omninò esse, quod anima rationalis nullas habet partes ex quibus constet; sed est prorsus indiuisibilis. Ita tenent Catholici omnes Doctores, traditque Durandus in 1. dist. 8. quæst. 3. num. 21. eadem fide tenendam indiuisibilitatem animæ, quæ traditur eius immortalitas.

Primò enim sic docent SS. Patres, Augustinus lib. 10. de Trinit. cap. 7. & contra epistolam Fundamenti, cap. 16. & 19. Nyssenus lib. de anima, cap. 1.

C

Tertullianus lib. item de anima, cap. 43. Sed ex eo tamen, quod dixi, vix demonstrari ratione naturali, quod forma spiritalis esse non possit diuisibilis, si omninò secludatur fides, esset difficile ostendere indiuisibilitatem animæ rationalis.

Secundò ergo supposita immortalitate animæ, quam ratio naturalis demonstrat, & posito etiam eo, quod fides docet; præciso brachio v. g. nulli existere partem animæ illius extra corpus, facile demonstratur, animam illam esse omninò indiuisibilem, ratione quam habet Tertullianus loco citato. Perit, inquit, anima, si minoratur. Vnde argumentor. Si anima esset diuisibilis in partes, illa esset verè mortalis; nam illa pars animæ, quæ abscissa manu, abscissa est, vel moritur, vel alibi est: certum est, tum ex fide, tum ex ratione, illam non mori: constat etiam saltem ex fide, quod illa extra corpus non manet; esset enim vel in cælo, vel in inferno: ergo si anima est immortalis, est etiam indiuisibilis.

D

Obiicitur primò, animam rationalem esse posse diuisibilem, & tamen esse posse totam in toto corpore, & totam in singulis eius partibus; hoc enim non repugnat, cum Christi corpus existeret eo modo in Sacramento.

Respondeo, rem diuisibilem posse quidem diuinitus esse totam in toto, & totam in qualibet parte; quo modo est Christi corpus sub speciebus planè miraculosè; sed naturaliter hoc esse impossibile, quia impossibilis prorsus esset illa multitudo partium, si vna esset necessariò intra aliam.

E

Obiicitur secundò. Etiam si materia prima sit diuisibilis, est tamen incorruptibilis: ergo anima esse posset diuisibilis, & tamen immortalis, sicut quando secatur serpens, anima tamen eius non statim moritur.

Respondeo, indiuisibilitatem animæ non probari ex sola immortalitate, sed ex immortalitate, & supposito quod fides docet, quæ præcisa manu nulla præcisa est pars animæ, quæ sit in cælo, vel in inferno, vel alibi vspiam extra corpus; sequitur enim ex eo, quod anima sit indiuisibilis.

Obiicitur

Tertia ob-
iectio.

Obiicitur tercio. Anima quæ est in digito, diuersa rationis est ab anima, quæ est in oculo; nam exigit diuersas dispositiones: ergo est diuisibilis. Deinde anima in pede non intelligit, & intelligit in capite: ergo diuersa est.

Respondeo animam, quæ in oculo est, non esse diuersa rationis ab anima quæ est in pede, sed esse vnã & indivisibilem, quæ tamen exigit in vna parte materiæ, quam informat, dispositiones oculi; in altera dispositiones pedis sine vlla heterogeneitate, vt dicitur sectione sequenti. Certum etiam est, intellectum esse in pede; sed ille in solo capite intelligit, quia extra caput non sunt dispositiones requiritæ ad intelligendum.

§. IV.

Vtrum anima omnes materiales sint diuisibiles.

Conclusio.

Dico quartò, animas omnes, tum vegetatiuas, tum sensitiuas brutorum etiam perfectorum esse simpliciter diuisibiles, quauis aliquæ dici possint indivisibiles secundum quid. Ita omnino sequitur ex dictis conclusione secunda, quod nullum corporeum esse potest indivisibile.

Animæ ve-
getatiuæ.

Primò autem de animabus vegetatiuis, tamen negatum est à Nemesio lib. de homine, c. 2. & Marfilio Ficino lib. 1. 6. & 8. de Theologia Platonis; res tamen comperta est: diuiditur enim vitis, & pars diuisa viuit: quod idem certum est de animalibus imperfectis, quæ annulosa vocant; pars enim vermæ, & serpentis & lacertæ diuisa viuit: vnde patet, quod in singulis partibus materiæ resident singule partes animæ, de quo fusè disserit Augustinus lib. de quantitate animæ, c. 31. Aristoteles lib. 1. de anima, textu 67. & 93. Neque dici potest, solos spiritus causam esse illius motus, quia in perfectis animalibus multò magis id accideret. Imò diuturnior est ille motus, quàm vt causari possit à solis spiritibus; neque tantum mouetur cauda lacertæ, sed sentit etiam se tangi.

Animæ ani-
malium per-
fectorum.

Secundò maior difficultas est de animalibus perfectis, quæ nimirum habent perfectam omnium sensuum organizationem, & distinctionem membrorum principalium, quales sunt equus & leo, vtrum animæ illæ sint diuisibiles; sic enim censent multi cum S. Thoma: sed verius tamen negant Scotus, Durandus, Capreolus, Suarez disp. 15. sect. 10. Probaturque ex dictis nuper, quod implicet ens materiale, quod sit indivisibile; & tamen extensum: animæ brutorum sunt materiales: ergo sunt simpliciter diuisibiles; sed indivisibiles tamen secundum quid, quia diuidi non possunt quæ separatæ permaneant.

Prima ob-
iectio.

Obiicitur primò. Sicut pars vna hominis resecta interit, ita pars equi: ergo non minùs est indivisibilis anima equi, quàm anima hominis; si enim est diuisibilis sicut anima serpentis, debet viuere pars equi diuisa, sicut viuit resecta pars lacertæ.

Respondeo negando paritatem animæ spirituales, & materiales. Partes ergo animalium perfectorum non viuunt diuise, quia ita perfecta sunt huiusmodi animalia, vt eorum dispositiones exigant perfectas, quæ non possunt omnes reperiri in vna parte separata.

Secunda ob-
iectio.

Obiicitur secundò. Si equus in capite feriat, mouet caudam: ergo eadem anima est in cauda & in capite. Similiter si equus in vna operatione ve-

hementius occupetur, non potest in altera occupari: ergo idem est principium vtriusque operationis.

Respondeo eodem argumento probari, quod animalia imperfecta indivisibiles habent animas. Ideò ergo equus mouet caudam percussus in capite, quia vnã habet animam, non quidem indivisibilem, sed habentem partes vnitas, & per mutuatam sympathiam ita coniunctas, vt respondeant vni sensui interno, qui est in cerebro; & vni appetitui, qui est in corde; ideò ergo percussa vna parte, alia mouetur, quia eadem id præcipit phantasia; & idem refugit appetitus; & ob eandem si occupetur animal in vna operatione, deficit in alia; propter finitatem potentiæ operantis.

SECTIO II.

Vtrum partes animæ diuisibiles sint homogeneæ, an verò heterogeneæ.

Dupliciter intelligi potest quod animæ brutorum compositæ sint ex variis partibus. Primò ita vt omnes illæ partes integrales sint eiusdem rationis; pars nimirum illa quæ est in capite, non differat vllò modo à parte illa quæ est in pede, sed eodem modo possit informare pedem; quo informat ipsum caput. Secundò ita vt partes illæ sint diuersæ rationis, pars videlicet illa quæ est in capite, differat ab ea parte, quæ est in pede, & exigit dispositiones capitis; pars verò quæ est in pede, dispositiones pedis.

Dico quintò, partes integrales animæ diuisibiles esse planè homogeneas inter se. Ita docent Scotus, Durandus, Gregorius: negant verò Suarez, Hurtadus, Pererius.

Conclusio.

Ratio est primò, quia anima rationalis eadem potest informare diuersas partes eiusdem corporis ex eo, quod eminenter sint heterogeneæ: ergo anima equi potest informare partes heterogeneas corporis equini ex eo, quod eminenter tantum sit heterogenea. Deinde omnis anima est actus corporis organici: sed qualibet pars animæ materialis est anima: ergo qualibet pars animæ materialis potest informare corpus organicum, seu heterogeneum. Denique si heterogeneæ sunt partes animæ, non possunt inter se continuari; nam quæ differunt specie, non continuantur, quia esse non possunt vnũ.

Ratio.

Obiicitur primò. Illæ formæ sunt diuersæ rationis, quæ sunt principia determinata diuersarum operationum, & quæ requirunt diuersas dispositiones accidentales: sed pars formæ, quæ est in capite, diuersas exigit dispositiones à forma quæ est in pede: ergo forma, quæ est in pede, diuersæ rationis est à forma, quæ est in capite. Probo maiorem. Indiuidua substantialiter similia non possunt exigere diuersas dispositiones, nec esse principia diuersarum operationum, sed habent eandem dispositiones, & easdem operationes. Minorem autem sic probo. Caput in quantum caput, exigit organa, & habet operationes, quæ non sunt in pede: illa exigentia dispositionum & operationum non oritur à materia: ergo oritur à forma.

Prima ob-
iectio.

Respondeo negando illam minorem. Pars formæ, quæ est in capite, diuersas exigit dispositiones à forma quæ est in pede, quia pars illa formæ quæ est in capite, exigit dispositiones quæ sunt in capite, & dispositiones quæ sunt in pede, manu, &c. non quòd eas exigit in eadem parte, sed in diuersis: idest illa pars animæ exigit vt in

Mm 4 vna

vna parte corporis quod informat sint dispositiones pedis. Aliter etiam responderi potest, quod illa pars formæ existens in capite indeterminatè solum exigit dispositiones capitis, vel pedis, vel manus; quia illa fuit omnino indifferens ut esset in pede, vel in capite: sed tota forma est quæ exigit determinatè dispositiones capitis, pedis & manus, quia illa cum sit actus corporis organici, exigit informare vnam partem quæ habeat dispositiones capitis, & alteram quæ habeat dispositiones pedis. Neque argumenta Hurtadi contra resolutionem hanc aliquid probant.

Secunda obiectio.

Obicitur secundò. Idè dicimus formam equi differre à forma leonis, quia diuersa habent accidentia: sed forma oculi & forma ossis magis diuersa habent accidentia: ergo differunt specie forma ossis, & forma oculi.

Respondeo, dictum nuper esse, quod ex diuersis dispositionibus, quæ sunt in diuersis subiectis, rectè arguitur diuersitas formarum: si autem diuersæ illæ dispositiones sint in eodem supposito, non arguitur diuersitas formarum. Ratio est, quia cum illa principia sint adæquata, nec vnum sit compar alterius, vnum necessariò exigit determinatè tales dispositiones, & non alias; cum vnum suppositum omnino per accidens se habeat respectu alterius, nec ex utroque resultat aliquid vnum per se, sed neque pendeat ab alio secundum suam integritatem: vnde fit, ut vnum non possit pro altero exigere dispositiones illas diuersas. Sed, intra idem tamen suppositum omnes partes sunt inadæquate, & per se vniuntur; idèque potest vna exigere illas dispositiones sibi vel alteri comparti, quod est exigere illas indeterminatè. Ad formam igitur argumenti distinguitur maior. Idè dicimus differre inter se formam equi & bouis, quia diuersas habent operationes, & constituunt diuersa supposita, concedo; si enim essent in eodem supposito, non arguerent diuersæ dispositiones diuersitatem formarum.

Tertia obiectio.

Obicitur tertio. Non repugnat anima constans ex huiusmodi partibus heterogeneis: ergo illa debet admitti; sic enim explicatur facilius, quare diuersas exigit dispositiones in diuersis partibus. Denique videmus aliquando, quod si in materiam oculi dispositiones carnis introducuntur, non potest deinde recuperari dispositio propria oculi: ergo signum est, non mansisse ibi formam oculi.

Respondeo, quidquid sit de possibilitate illius animæ, quæ partes habeat heterogeneas, nego necesse esse ut animæ materiales huiusmodi sint. Sunt autem dispositiones quædam in viuientibus, quæ nequeunt produci nisi per virtutem seminalem; idè illæ semel amissæ, non recuperantur; nam etsi possit homo nutrir, & augere carnem, si tamen abscindatur ei auris, vel digitus, non poterit illa recuperare: si ergo in oculum introducæ fuerint dispositiones carnis, non possunt dispositiones oculi restitui, quia pendent à virtute formatrice feminis.

SECTIO II.

De inæqualitate substantiali animarum.

Idem queri potest de omnibus formis, imò de omnibus speciebus & indiuiduis; sed de animabus tamen præcipue disputari solet, primò de possibili, vtrum animæ diuersæ speciei esse possint æquales inter se; & vtrum animæ eiusdem speciei

A esse possint substantialiter inæquales. Secundò de facto, vtrum animæ eiusdem speciei æqualem habeant perfectionem.

§. I.

Vtrum animæ diuersæ speciei esse possint æquales.

IN primis supponendum est, quid sit aliqua duo esse inæqualia, vel æqualia; esse similia, vel dissimilia. Inæqualia illa sunt, quorum vnum est maius, & alterum minus; seu quorum vnum plus habet perfectionis, quàm aliud. Æqualia, quorum vnum non plus habet perfectionis, quàm aliud. Similia illa sunt, quæ ab intellectu concipi possunt vnicò conceptu; dissimilia, quæ non possunt: possunt ergo, ut patet, aliqua duo esse dissimilia, & tamen æqualia. In diuinis paternitas & filiatione sunt dissimiles; & tamen æquales.

Dico primò, posse animas diuersæ speciei æqualem habere perfectionem, ita ut vna non sit perfectior, nec magis æstimabilis quàm altera. Contrarium sentiunt Suarez *disp. 29. sect. 3.* Valquez *1. p. disp. 121. à n. 11.*

Ratio tamen est. Primò, quia in diuinis, ut dixi, patet diuinis personas esse diuersas inter se & dissimiles; cum tamen nulla sit inter eas inæqualitas. Deinde aliud est esse dissimile, aliud inæquale; ideo in moralibus res sæpe diuersæ sunt, quæ tamen æqualiter amantur & æstimantur. Et demum fatetur Suarez, nulla ratione ostendi posse, quod illud implicet.

Obicitur primò, tradi pluribus locis ab Aristotele, quod species rerum sunt sicut numeri: sed certum est, numeros omnes eo ipso, quod diuersi sunt, esse inæquales: ergo species rerum semper sunt inæquales.

Respondeo verum fortassis esse, quod species rerum, quæ nunc sunt, omnino sunt inæquales & similes numericis: non est verum de possibilibus.

Obicitur secundò. Duæ quantitates diuersæ quantitatiuè sunt inæquales inter se: ergo duæ animæ diuersæ essentialiter sunt inæquales essentialiter.

Respondeo negando consequentiam, quia quantitates non habent vllam dissimilitudinem, nisi inæqualitatem; idè mirum non est, quod quoties duæ qualitates habent dissimilitudinem, habeant etiam inæqualitatem. Essentia verò rerum habent aliquam dissimilitudinem, quæ non sit inæqualitas, ut probatum est; idè non valet argumentum à qualitate ad alias essentias rerum.

Obicitur tertio. Ea quæ inæqualiter distant à non ente, sunt inæqualia: sed omnes species inæqualiter distant ab ente, alioqui non erunt diuersæ: ergo illæ sunt inæquales.

Respondeo, maiorem, & minorem falsas esse; potest enim aliquid habere plura prædicata essentialia, quàm aliud; & tamen esse imperfectius alio; nam Angelus habet pauciora prædicata essentialia quàm homo, & tamen est eo perfectior. Deinde falsum est, quod omnes species inæqualiter distant à non ente; quia impossibile est, ut aliquod genus non habeat sub se plures species æqualiter distantes à non ente, idè æqualem habentes numerum prædicatorum essentialium.

S. II.

Utrum anima eiusdem speciei esse possint inæquales substantialiter.

Maior in hoc posteriori puncto est difficultas, & varietas sententiarum, aliis negantibus, aliis affirmantibus, posse duo individua similia essentialiter & specificè, inæqualia tamen esse substantialiter & entitatiuè.

Conclusio
affirmans.

Dico secundò, esse probabilius, quod individua eiusdem omnino speciei, & formaliter ac essentialiter similia, possunt esse inæqualiter perfectiora materialiter & entitatiuè substantialiter. Ita docent cum multis veteribus Suarez *disputat. 5. sect. 2. num. 35.* Ariaga *disputat. 1. n. 229.* & saepe indicant Arrubal, Herices, Delugo. Quod antequam probem,

Perfectio
specificæ.

Obserua duobus modis posse aliquid esse alio perfectius substantialiter: primò formaliter & specificè: secundò materialiter & entitatiuè. Tunc aliquid formaliter & specificè perfectius est quàm aliud, quando habet operationes circa diuersa & perfectiora obiecta formalia: tunc vnum materialiter & entitatiuè alio est perfectius, quando habet operationes perfectiores circa eadem obiecta formalia. Quemadmodum duo circuli, aureus, & ligneus, in ratione circuli & formaliter sunt æquales; sed materialiter & entitatiuè inæquales sunt. Eodem modo in qualibet anima duplex cogitari potest differentia. Prima formalis & specificæ, in qua conueniunt omnes animæ, quæ habent operationes terminatas ad eadem obiecta formalia: differunt autem illæ, quæ habent operationes terminatas ad diuersa obiecta formalia. Secunda differentia est materialis & entitatiua, in qua conueniunt omnes animæ, quæ habent operationes æquè perfectas circa eadem obiecta formalia. Differunt verò illæ, quæ habent operationes circa eadem obiecta formalia, sed inæqualiter perfectas. Priorem illam differentiam vocari video à Doctoribus specificam; alteram verò individuaalem. Ego magis vocauerim materialem & entitatiuam, quia nomen individualis æquiuocum esse posset, cum ordinariè significet hæceteritatem, quæ non potest esse aliquid commune multis; ista verò perfectio materialis esse potest aliquid commune multis individuis eiusdem speciei.

Ratio ergo vnica hæc sit, quia si possunt duo aliqua individua eiusdem esse speciei, & tamen differre plusquam numero, possunt duæ animæ eiusdem esse speciei, & tamen esse inæquales substantialiter: sed duo individua possunt eiusdem esse speciei, & tamen differre plus quam numero: ergo duæ animæ possunt eiusdem esse speciei, & tamen esse inæquales substantialiter. Maior euidentis est; tota difficultas consistit in minori, quam

Primò sic probo. Duæ species impressæ duarum albedinum distinctarum magis differunt inter se, quàm duæ species impressæ eiusdem albedinis; sed duæ species eiusdem albedinis differunt numero: ergo duæ species duarum albedinum distinctarum differunt plus quam numero: sed duæ species duarum albedinum distinctarum non differunt specie: ergo duo individua eiusdem speciei possunt differre inter se plus quam numero. Prima maior probatur, quia illa magis differunt inter se, quæ habent aliquam dissimilitudinem, quàm alia duo non habent: sed duæ species duarum albedi-

Anum habent vnā dissimilitudinem, quā non habent duæ species eiusdem albedinis, quia species albedinis A, conuenit cum alia specie eiusdem albedinis A, quod representet albedinem A, in quo non conuenit cum specie albedinis B: ergo magis conuenit cum illa specie, quā cum alia. Neque dici potest, quod species impressæ duarum albedinum specificè differant, quia species impressæ specificantur per obiecta, quæ representant: sed species duarum albedinum representant obiecta eiusdem speciei: ergo non sunt obiecta diuersæ speciei.

BSecundò applicari potest idem argumentum ad actus vitales, & viōnes animarum. Cognitio Petri magis differt à cognitione Pauli, quā ab alia cognitione Petri: sed duæ cognitiones Petri differunt numero: ergo cognitio Petri, & cognitio Pauli differunt plusquam numero. Item duæ viōnes eiusdem animæ rationalis minùs inter se differunt, quā duæ viōnes duarum animarum: sed duæ viōnes eiusdem animæ differunt numero: ergo, &c. Denique cognitio Petri solius non differt specie à cognitione Petri & Pauli, cum obiecta eiusdem sint speciei: sed cognitio Petri & Pauli est perfectior quā cognitio solius Petri: ergo eū non sit formaliter & specificè perfectior, est perfectior materialiter, & entitatiuè.

CTertiò à priori ratio esse potest, quia illa individua, quæ sunt principia operationum perfectiorum circa eadem obiecta formalia, sunt perfectiora materialiter & entitatiuè, quāuis non sint perfectiora specificè: sed non implicat, vt vnum individuum sit principium operationum perfectiorum circa eadem obiecta formalia: v. g. non implicat vt anima vna seclusis organis exigit operationes perfectiores circa eadem obiecta formalia, quā alia anima: ergo potest anima vna esse perfectior materialiter & entitatiuè quā alia anima eiusdem speciei.

DObiicitur primò. Si in substantia animæ Petri reperitur aliquis gradus substantialis, qualis non est in substantia animæ Pauli, sequitur quod animæ istæ differunt specie: sed si animæ istæ differunt substantialiter, datur aliquis gradus in anima vna, qui non est in altera: ergo animæ istæ specie differunt. Probatur maior. Quotiescunque aduenit alicui nouus gradus substantialis, aduenit noua differentia specifica: sed anima Petri habet gradum vnum substantialem, quem non habet anima Pauli: ergo anima Petri habet differentiam specificam ab anima Pauli.

ERespondet distinguendo primam maiorem. Si reperitur in anima Petri gradus aliquis essentialis & formalis, qui non sit in anima Pauli, illæ animæ specie differunt, concedo; si reperitur aliquis gradus materialis & entitatiuus, negatur maior. Gradum essentialem & formalem appellauimus eum, qui est principium operationum diuersæ rationis, & circa diuersa obiecta. Gradum entitatiuum & materialem eum, qui est principium operationum eiusdem rationis, & circa eadem obiecta, sed perfectiorum: eademque distinctio soluit probationem maioris.

Obiicitur secundò. Ille gradus est propria differentia essentialis ipsius animæ, qui est illi omnino intrinsecus; & constituit ac componit hoc individuum animæ: sed perfectio ista substantialis animæ Petri est illi intrinsecæ, & ita constituit hanc animam, vt illa non possit concipi sine hac perfectione: ergo illa perfectio est essentialis animæ Petri. Imò illæ duæ animæ inæquales substantialiter

Prima obiectio.

Secunda obiectio.

tialiter, necessariò differunt vel essentialiter, vel accidentaliter: non differunt accidentaliter tantum, alioqui non differunt substantialiter: ergo differunt essentialiter, idest specificè.

Respondeo distinguendo primam maiorem. Ille gradus est propria differentia essentialis, qui est intrinsecus & constituit formaliter hoc individuum animæ; ita videlicet, ut sit principium operationum circa diversa obiecta formalia, concedo maiorem; si constituit tantum materialiter, idest si est duntaxat principium operationum perfectiorum circa eadem obiecta, nego. Hæc autem perfectio, in qua differunt animæ inter se ut inæquales, est solum materialis, ut sæpe dixi. Deinde nego illam alteram maiorem. Istæ animæ vel differunt essentialiter, vel accidentaliter; neutro enim modo differunt, sed differunt materialiter substantialiter.

Tertia obiectio.

Obiicitur tertio. Ille gradus perfectionis substantialis necessariò refertur ad unum ex quinque universaliibus, genus, speciem, differentiam, proprium & accidens: non refertur ad genus, speciem, proprium & accidens: ergo refertur ad differentiam: sed omnis differentia est essentialis; prædicatur enim in quale quid, & constituit genus aut speciem: ergo ista perfectio est essentialis animæ.

Respondeo istam perfectionem, in qua differunt animæ duæ unius speciei, referri ad prædicabile differentie: nego autem quod omnis differentia sit essentialis, nam datur differentia individualis, quæ intrinseca est; & tamen non est essentialis, quia Petrus & Paulus non differunt essentialiter. Ista ergo perfectio materialis duntaxat est differentia, non essentialis, nec specifica, vel generica, sed entitativa & materialis; nec prædicatur in quale quid formaliter, sed in quale quid materialiter.

Quarta obiectio.

Obiicitur quarto. Implicat ut duo aliqua sint inter se æqualia, & inæqualia in aliquo quod est unum & indivisibile: sed gradus specificus & gradus iste substantialis sunt aliquid unum & indivisibile: ergo implicat ut anima una sit æqualis alteri animæ secundum gradum specificum, & inæqualis secundum gradum istum substantialem.

Respondeo certum esse, quod Petrus & equus æquales sunt, & omnino similes secundum gradum genericum animalis, & inæquales secundum gradum specificum, quia gradus genericus & specificus licet realiter sint aliquid unum & indivisibile, virtualiter tamen & æquivalenter inuicem distinguuntur. Idem dico de gradu specifico, & perfectione ista materiali; sunt enim unum realiter, sed fundamentaliter tamen & æquivalenter plures sunt.

S. II.

Utrum animæ unius speciei de facto sint inæquales substantialiter.

A questione de possibili transco ad questionem de eo quod est actu; nam posito quod inter animas eiusdem speciei possit esse aliqua inæqualitas substantialis, quæ non sit nisi materialis & entitativa, merito queritur, utrum tanta illa inæqualitas perfectionis, quæ reperitur inter homines v. g. debeat tribui animabus ipsis, quæ sint inter se inæquales; an verò debeat attribui conformationi organorum & temperamento.

Conclusio.

Dico tertio, esse probabilius, quod omnes ani-

ma unius speciei sunt inter se omnino æquales substantialiter, adeò ut tota illa inæqualitas ingeniorum hominum petatur ex sola diversitate organorum. Ita communis censent Scholastici contra Scotum 8. *Metaphysica*, q. 1. & Ferrarensem lib. 1. contra Gentes.

Ratio autem primò est, quia idè tantum asseritur animas hominum esse inter se inæquales in perfectione, quia magna est inter homines inæqualitas operationum; alij enim perfectissimas habent intelligentias, ingenium sagax, promptum, solidum; alij tardum, solidum, stupidum: hæc ratio non probat inæqualitatem animarum substantialem. Si enim ex inæqualitate illa operationum colligi posset inæqualitas animarum, colligendum etiam esset eandem animam aliquando esse perfectiorem, aliquando imperfectiorem seipsa; experimur enim eodem homines alia ætate esse in intelligendo acutiores, aliàs hebetiores; imò multos ex morbis & potionibus factos esse omnino stolidos: tantum hoc discrimen operationum eiusdem hominis, tametsi maximum, refertur in sola organa. Compara puerum Aristotelem, cum Aristotele viro & erudito; utrum tanta est inter homines diversitas inæqualitas, quanta est inter Aristotelem puerum & virum? Hæc diversitas Aristotelis soli tribuitur organo: ergo tribui potest organo diversitas operationum, quas habent diversi homines.

Obiicitur primò. Tunc inter duo individua eiusdem speciei est inæqualitas perfectionis materialis & entitativæ, quando unum operatur perfectius quàm aliud: sed diversæ hominis animæ operantur perfectius: ergo illæ sunt inæquales substantialiter.

Respondeo distinguendo maiorem. Tunc inter individua eiusdem speciei est inæqualitas perfectionis entitativæ, quando unum operatur perfectius, ita ut illa perfectio diversæ operationis proveniat ab intrinseca eius virtute, concedo; si autem proveniat ab organo aliquo extrinseco, negatur esse inæqualitatem inter illa individua.

Obiicitur secundò. Per operationes iudicamus de substantia rei, & ubi sunt diversæ operationes circa diversa obiecta formalia, ibi est differentia essentialis: ergo ubi sunt operationes perfectiores circa eadem obiecta, ibi est differentia materialis.

Respondeo negando consequentiam, quia diversæ organa non possunt iuvare operationes circa diversa obiecta formalia, sed possunt iuvare ut eadem anima operetur interdum perfectius, aliàs verò imperfectius: sicut idem homo interdum bene, alias prave scribit, si aptum aut incommodum habeat calamus.

Obiicitur tertio. Non ex alio capite colligimus viventia specie diversa inæqualem habere perfectionem specificam, nisi ex accidentibus diversæ rationis, quæ in illis experimur: sed intra eandem speciem homines habent accidentia longè diversæ rationis; nam certè inter quum v. g. & mulum minus discrimen est quàm inter Achillem & Theristem, siue in ingenio, siue in temperamento: ergo illi animas etiam habent diversæ rationis.

Respondeo diversitatem specificam viventium rectè colligi ex dispositionibus notabiliter diversis. In diversis hominibus sunt quidem dispositiones aliquo modo diversæ, sed non ita notabiles, ut sufficiant ad diversitatem specificam animarum, alioqui variarentur etiam animæ in eodem homine, cum varietur etiam temperamentum.

QVÆSTIO